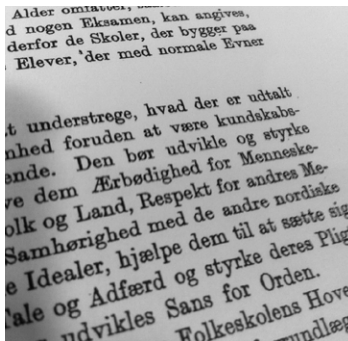

Skolelove og skolens formål

Af Anne Katrine Gjerløff

Udsnit fra en af skolelovene af 1814.

Skolens formål har alle dage været at forberede børn til at blive gode borgere i fremtidens samfund. Gennem tiden er det dog skiftet markant, hvordan man definerede gode borgere. I 1800-tallets begyndelse var en kristen tro og kristen moralsk opdragelse fuldstændig centralt, mens det 200 år senere er elevens personlige udvikling, ansvarlighed og respekt for medmennesker og omverden, der er i centrum

Her er uddrag af de centrale skoleloves formulering af skolens formål. Frem til slutningen af 1800-tallet omtales den almene offentlige grundskole som almueskole, i byerne som almue- og borgerskole. Fra 1899 brugtes udtrykket Folkeskolen om hele det offentlige grundskolevæsen.

Skoleanordningerne for almue- og borgerskoler 1814:

Ved Børnenes Underviisning skal der i Almindelighed tages Hensyn til at danne dem til gode og retskafne Mennesker i Overensstemmelse med den evangelisk-christelige lære; samt til at bibringe dem de Kundskaber og Færdigheder, der ere dem nødvendige for at blive nyttige Borgere i Staten.

Folkeskolelovene i 1937 (og 1958):

Folkeskolens Formaal er at fremme og udvikle Børnenes Anlæg og Evner, at styrke deres Karakter og give dem nyttige Kundskaber. Kristendomsundervisningen i Folkeskolen skal være i Overensstemmelse med Folkekirkens evangelisk- lutherske Lære.

1941 – En bekendtgørelse uddyber formålet fra 1937 og tilføjer bl.a. at skolen

... bør udvikle og styrke Børnenes sands for de etiske og kristelige Værdier, give dem Ærbødighed for Menneskelivet og for Naturen, Kærlighed til Hjemmet og vort Folk og Land, Respekt for andres Meninger, Følelse for Fællesskab mellem Folkene og for Samhørighed med de andre nordiske Folk. Skolen maa saaledes bidrage til at give Børnene Idealer, hjælpe dem til at sætte sig Maal i Livet, øge deres Respekt for Oprigtighed i Tale og Adfærd og styrke deres Pligtfølelse. Gennem sund Disciplin læres god Opførsel og udvikles Sands for Orden.

Folkeskoleloven 1975:

Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at give eleverne mulighed for at tilegne sig kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, som medvirker til den enkelte elevs alsidige udvikling.

Folkeskolen må i hele sit arbejde søge at skabe sådanne muligheder for oplevelse og selvvirksomhed, at eleven kan øge sin lyst til at lære, udfolde sin fantasi og opøve sin evne til selvstændig vurdering og stillingtagen.

Folkeskolen forbereder eleverne til medleven og medbestemmelse i et demokratisk samfund og til medansvar for løsningen af fælles opgaver. Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed og demokrati.

Folkeskoleloven 1993:

Folkeskolens opgave er i samarbejde med forældrene at fremme elevernes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige personlige udvikling.

Folkeskolen må søge at skabe sådanne rammer for oplevelse, virkelyst og fordybelse, at eleverne udvikler erkendelse, fantasi og lyst til at lære, således at de opnår tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Folkeskolen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen.

Skolen forbereder eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens undervisning og hele dagligdag må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Folkeskoleloven 2006 (og 2014)

Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: Forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Skolelove 1814-2014

Siden 1814 er der kommet en lang række love af betydning for skolens arbejde. Det gælder ikke kun de egentlige skolelove, men også lovgivning om lærernes uddannelse, ansættelse og aflønning, lovgivning om skolernes indretning og obligatoriske fag og lovgivning om private og frie grundskoler. En del centrale bestemmelser har ikke kun udmøntet sig gennem love, men også via de efterfølgende bekendtgørelser og cirkulærer, samt i faginspektørers anbefalinger og officielt godkendte skolebøger. Nogle af de bestemmelser, der har haft størst betydning for skolens hverdag i 1900-tallet, er således det såkaldte *Sthyrske Cirkulære* fra 1900 og *Den Blå Betænkning* 1960, der fulgte op på skolelovene i hhv. 1899 og 1958. En liste over de væsentligste dansk skolelove 1814-2014 kan ses her. De fleste af lovene kan læses i fuldtekst på danmarkshistorien.dk eller på AU Librarys hjemmeside.

- 1814: Anordninger om Almueskolevæsenet paa Landet og Almueskolevæsenet i Kjøbstæderne og tilsvarende for Borger og almueskolerne i København. Her indføres bl.a. 7 års undervisningspligt for alle børn.
- 1855: Forældre får ret til at oprette private børneskoler uden forudgående godkendelse – "friskoleloven" (Lov, indeholdende nogle forandrede Bestemmelser i Anordningerne om Skoletvangen og om Udskrivningen af Skolen 2.5.1855)
- 1867: Lærerinder får adgang til lærerembeder (Lov om Ansættelse af Lærerinder ved de offentlige Skoler 29.2.1867)
- Folkeskoleloven 1899: (Lov om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen 24.3.1899) •1900: Det Styhrske
- Cirkulære (Cirkulære fra Kirke- og Undervisningsministeriet af 6. april 1900 om undervisningsplaner for de offentlige folkeskoler.)
- 1903: Almenskoleloven – strukturændringer i skoleforløbet – mellem-skolen indføres. (Lov om højere Almenskoler m.m. 24.4.1903)
- 1933: indskrænkning af kirkens indflydelse på folkeskolens tilsyn
- 1937: Ny folkeskolelov (Lov om Folkeskolen 18.5.1937)
- 1958: Ny folkeskolelov – bl.a. afskaffelse af mellemskolen. (Lov om ændringer af lov om folkeskolen 7.6.1958)
- 1960-61: Den Blå Betænkning – nye definitioner af fagene og deres formål.
- 1967: Forbud mod korporlig afstraffelse i skolen
- 1972: 9 års undervisningspligt indføres (Bekendtgørelse af lov om folkeskolen 8.5.1972)
- 1975: Ny folkeskolelov – bl.a. afskaffes realskolen og afløses af 8.-10. klasse.
- 1993: Ny folkeskolelov gennemfører den udelte folkeskole (Lov om folkeskolen – 30. juni 1993)
- 2009: Børnehaveklassen bliver obligatorisk og dermed indføres 10 års undervisningspligt.

→ 2013: Lovgivning om krav om daglig bevægelse, lektiehjælp og faglig-
fordybelse. (Lov om ændring af lov om folkeskolen 26.12.13)